

18. MODUL OPTATIV (MODUL DORINȚEI)

Modul optativ exprimă o acțiune dorită, contemplată ca posibilă. Optativul folosește mai multe timpuri: timpul prezent, viitor, aorist și perfect. În NT optativul apare rar (cca. 67 ori, spre deosebire, de exemplu, de *Septuaginta* unde apare de 559 de ori), și doar la aorist și prezent, de exemplu, în expresia apostolului Pavel: μη γενοιτο, „de nu s-ar întâmpla!”, tradusă cu „nicidecum!”, „imposibil!”, sau cu „departe de mine gândul acesta!”, etc.

1.1. Paradigmele temporale ale optativului

La optativul prezent și viitor, verbele folosesc scheme asemănătoare. Sunetele specifice ale optativului sunt diftongii intermediari οι - la prezent, viitor, și perfect (κ + οι), și diftongul αι - la aorist. Dintr-un alt punct de vedere, caracteristică optativului este prezența vocalei ι, iota, atașată la vocala de legătură dintre rădăcină și terminațiile propriu-zise ale timpurilor (ο, ε, α).

Optativ prezent: rădăcină prezent + οι + terminații
Optativ viitor: rădăcină prezent + σ + οι + terminații

Optativ, timpul prezent, diateza activă

λυοιμι	- aș dezlega	λυοιμεν	- am dezlega
λυοις	- ai dezlega	λυοιτε	- ați dezlega
λυοι	- ar dezlega	λυοιεν	- ar dezlega

Optativ, timpul viitor

Timpul viitor la diateza activă se obține prin adăugarea unui σ:

λυσοιμι	- aș dezlega	λυσοιμεν	- am dezlega
λυσοις	- ai dezlega	λυσοιτε	- ați dezlega
λυσοι	- ar dezlega	λυσοιεν	- ar dezlega

Se poate observa, la optativ prezent și viitor, reminiscența terminațiilor vechi, înrudite cu cele ale conjugării în - μι: - μι, - ς, - x.

La diateza medie (*mi-aș dezlega*, sau *m-aș dezlega*) și pasivă (*aș fi dezlegat*), are formă similară imperfectului:

D. medie / pasivă

diftong de legătură - οι

λυοιμην

λυοιμεθα

λυοιοι

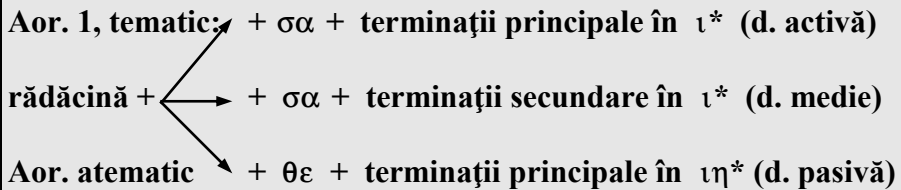
λυοισθε

λυοιτο

λυοιντο

Optativul aorist

La aoristul 1, optativ, de exemplu, aoristul verbului λυω se observă trei forme, conform celor trei diateze **σ plus diftongul αι**

D. activă

λυσαιμι - aș fi dezlegat

λυσαιμεν - am fi dezlegat

λυσαις - ai fi dezlegat

λυσαιτε - ați fi dezlegat

λυσαι - ar fi dezlegat

λυσαιεν - ar fi dezlegat

(λυσειε)

(λυσειαν)

D. medie

λυσαιμην - m-aș fi dezlegat

λυσαιμεθα - ne-am fi dezlegat

λυσαιο - te-ai fi dezlegat

λυσαισθε - v-ați fi dezlegat

λυσαιτο - s-ar fi dezlegat

λυσαιντο - s-ar fi dezlegat

D. pasivă

λυθειην - aș fi fost dezlegat

λυθειημεν - am fi fost dezlegați

λυθειης - ai fi fost dezlegat

λυθειητε - ați fi fost dezlegați

λυθειη - ar fi fost dezlegat   λυθειησαν - ar fi fost dezlegați

Pentru verbele de tip aorist 2 putem folosi paradigma lui λαμβανω, cu rădăcina aoristă, λαβ:

Diateza activă

λαβοιμι

λαβοις

λαβοι

λαβοιμεν

λαβοιτε

λαβοιεν

Diateza medie / pasivă

λαβοιμην

λαβοιο

λαβοιτο

λαβοιμεθα

λαβοισθε

λαβοιντο

Optativ, timpul perfect

Pentru *timpul perfect*, diateza activă, optativul folosește dublarea consoanei inițiale, consoana marcă a perfectului - κ, și terminațiile prezentului (cf. paradigma λυω):

λελυκοιμι

λελυκοις

λελυκοι

λελυκοιμεν

λελυκοισθε

λελυκοιεν

Optativul perfect al verbului εἶμι este prezentat în tabelul următor:

εἶην	- aș fi	εἶημεν	- am fi
εἶης	- ai fi	εἶητε	- ați fi
εἶη	- ar fi	εἶησαν	- ar fi

Marca optativului este dată de prezența terminațiilor în ι și ιη. Iota, ι - apare la verbele care urmează paradigma lui λυω (adică, verbe care utilizează vocale de legătură ο, ε), iar grupul iota - eta, ιη - la celelalte verbe. Ca și subjonctivul și imperativul, nici optativul nu utilizează augmentul ἔ la aorist.

1.2. Utilizările optativului

1) optativul cu sens volitiv în rugăciuni, cereri oficiale sau dorințe.

ὁ δε κυριος κατευθυναι ὑμων τας καρδιας εἰς την ἀγαπην
de v-ar îndrepta Domnul inimile spre dragostea, etc... (2 Tes.3:5)

2) optativul cu sens potențial, în comunicarea unor posibilități imaginare (cu ἄν).

το τι ἄν θελοι καλεισθαι αὐτο. (Lc. 1:62)
cum ar dori ca el să fie numit.

3) optativul cu sens deliberativ, în întrebări indirecte.

διελογιζετο ποταπος εἰη ὁ ἀσπασμος οὗτος. (Lc. 1:29)
se întreba ce fel ar fi salutul acesta (ce înseamnă, ce înțeles ar avea)

4) optativul cu sens condițional

Se conformează tipului 4 de construcții condiționale (cf. lecția despre subjonctiv). Fie protasis-ul, fie apodosis-ul vor fi la modul optativ, dar nu amândouă în același timp.

κρειττον γαρ ἀγαθοποιουντας εἰ θελοι το θελημα του Θεου,
πασχειν ἢ κακοποιουντας.
mai bine, deci, făcând binele, dacă așa ar vrea voia lui Dumnezeu,
decât a suferi ca făcând răul! (1 Pt.3:17)

Exerciții:

1.Traduceți următoarele texte și justificați teologic și gramatical traducerea folosită:

α. εἶπεν δε Μαριαμ: ἰδου ἡ δουλη κυριου: γενοιτο μοι
κατα το ῥημα σου. (Luca 1:38).

b. ἀλλ' εἶ και πασχοιτε δια δικαιοσυνην, μακαριοι (1 Pt. 3:14).

2. Completați conjugarea verbului ἀγγελω, a trimite, la optativ prezent și aorist:

ἀγγελ-οίη-ν
ἀγγελ-οίη-ς
ἀγγελ-οίη

ἀγγείλ-αι-μι
ἀγγείλ-αι-ς
ἀγγείλ-αι

19. MODUL INFINITIV (ACȚIUNEA CA REFERINȚĂ)

Mt. 13:5 ἔξανετειλεν δια το μη ἔχειν βαθος γης
a răsărit din pricină de a nu avea pământ adânc.

Infinitivul este modul denumirii unei acțiuni, al menționării ei ca scop sau consecință, ca obiect al acțiunii principale din comunicare. Un verb la infinitiv are și caracteristici de substantiv, declinându-se după gen, număr, și persoană.

1.3. Paradigmele temporale ale infinitivului

Timpurile prezent și aorist ale modului infinitiv nu se deosebesc prin informație temporală ci prin aspectul sau calitatea acțiunii: în general, prezentul comunică ideea unei acțiuni continue, pe când aoristul o acțiune punctiformă, momentană. Infinitivul posedă mai multe timpuri (prezent, aorist, perfect) dar apare doar sub formă de persoană a 3a, singular (și poate fi, uneori, confundat cu forme verbale de persoana a 3a, singular, la prezent sau la aorist, diateza activă și pasivă). Ca exemple, se vor studia infinitivele verbelor λυω și εἶμι:

Infinitiv, timpul prezent

Prezent (acțiune continuă)

D. activă - λυειν - a dezlega **terminație: - ειν**

D. medie - λυεσθαι - a se dezlega

D. pasivă - λυεσθαι - a fi dezlegat

D. activă - εἶναι - a fi **terminații: - ναι, - σθαι**

Exemple:

παρεκαλεσα σε προσμειναι εν Ἐφεσῶ πορευομενος εις Μακεδονιαν, ινα παραγγειλης τισιν μη ετεροδιδασκαλειν μηδε προσεχειν μυθοις και γενεαλογιαις απεραντοις.

Te-am rugat să rămâi în Efes, când am plecat în Macedonia, ca să poruncești unora să nu dea învățături străine nici să nu se țină de mituri și genealogii fără sfârșit. (1 Tim. 1:3-4)

Παρακαλω ουν πρωτον παντων ποιεισθαι δεησεις

Te îndemn acum, mai întâi de toate, a face cereri... (1 Tim. 2:1)

Infinitiv, timpul aorist

Aorist 1 (acțiune instantanee)

- D. activă - λυσαι - a dezlega
 D. medie - λυσασθαι - a se dezlega
 D. pasivă - λυθηναι - a fi dezlegat

terminații:

- σαι
 - σθαι

Exemple:

Χριστος Ἰησους ηλθεν εις τον κοσμον αμαρτωλους σωσαι.

Hristos Isus a venit în lume (pentru) a-i mântui pe păcătoși.

(1 Tim. 1:15)

θεου, ος παντας ανθρωπους θελει σωθηναι.

Dumnezeu, care dorește toți oamenii a fi mântuiți (1 Tim. 2.4)

Aorist 2 (acțiune instantanee)

- D. activă - λιπειν - a părăsi
 D. medie - λιπεσθαι - a se părăsi
 D. pasivă - λιπηναι - a fi părăsi

Infinitiv, timpul viitor

- D. activă - λυσειν - a dezlega **terminație: - σειν**
 D. medie - λυσεσθαι - a se dezlega
 D. pasivă - λυθησεσθαι - a fi dezlegat
 D. activă - ἔσεσθαι - a fi

Infinitiv, timpul perfect

Modul infinitiv include, în koine, și timpul perfect, important prin aspectul său care sublinează o acțiune punctiformă cu efecte de durată:

- D. activă - λελυκεναι - a fi dezlegat

Modelul diazezei active este **r + ε + rād + κεναι**

- D. medie - λελυσθαι - a se fi dezlegat
 D. pasivă - λελυσθαι - a fi fost dezlegat

Modelul diazezei medii / pasive este **r + ε + rād + σθαι**

Tabel recapitulativ: terminațiile infinitivului

	Prezent	I Aorist	II Aorist	Perfect
Activ	ειν	σαι	ειν	ναι
Mediu	εσθαι	σασθαι	εσθαι	σθαι
Pasiv	εσθαι	θηναι	ηναι	σθαι

1.4. Utilizările infinitivului

Utilizarea infinitivului pune în evidență cele două valori ale sale, valoarea substantivală și cea verbală:

1) *Infinitivul cu rol substantival (cu articol)*

Când este folosit ca substantiv articulat infinitivul poate avea rol sintactic de subiect, de complement direct, sau poate apare în apozitie:

(1) ca subiect al unui verb personal

το γαρ θελειν παρακειται μοι, το δε κατεργαζεσθαι το καλον ου (Rom. 7:18)

căci reea [voința de bine] o am, dar facerea binelui – nu!

(2) sub forma unui complement direct

και εζητουں αυτον κρατησαι. (Mc.12:12)

și ei căutau a-L prinde.

(3) în apozitie

τουτο γαρ εστιν θελημα του θεου, ο αγιασμος υμων, απεχεσθαι υμας απο της πορνειας (1 Tes.4:3)

căci aceasta este voia lui Dumnezeu, sfințirea voastră, ferirea voastră de destrăbălare (curie).

2) *Infinitivul cu rol verbal*

Când infinitivul apare în propoziții și are un rol verbal, el determină, ca și în cazurile anterioare, un verb principal și definește o subordonată de mod (de scop, de cauză, temporală):

(1) infinitivul ca scop al acțiunii unui verb personal.

και ηλθομεν προσκυνησαι αυτω (Mt.2:2)

și am venit [spre] a ne închina Lui.

(2) pentru a indica rezultatul acțiunii.

ευδοωθησομαι... ελθειν προς υμας. (Rom.1:10)

să-mi fie dată favoarea... de a veni la voi.

(3) pentru a indica o cauză a acțiunii.

ἔξαντειλεν δια το μη ἔχειν βαθος γης (Mt.13: 5)

a răsarit din pricină că nu avea [de a nu avea] pământ adânc.

(4) în expresii temporale.

-1. infinitiv cu πριν pentru a indica anterioritatea.

ὁ ἥλιος μεταστραθησεται εἰς σκοτος... πριν ἔλθειν ἡμεραν κυριου. (Fap.2:20)

Soarele se va preface în întuneric... înainte de a veni ziua Domnului.

-2. infinitiv utilizat cu ἐν τῷ pentru a indica simultaneitate.

ἐν δε τῷ πορευεσθαι ἐγενετο αὐτον ἐγγιζειν (Fap.9:3)

Dar pe când călătorea, s-a întâmpnat că se apropia ...

-3. infinitiv cu μετα το indicând posterioritate.

οἷς και παρεστησεν ἑαυτον ζωντατα μετα το παθειν αὐτον
și lor li s-a înfățișat însuși, iu, după pătimirea Sa. (Fap. 1:3).

3) Infinitivul cu rol de complement sau atribut

(1) cu substantive.

ἔδωκεν αὐτοις ἐξουσιαν τεκνα θεου γενεσθαι (Ioan 1:12)

le-a dat lor dreptul copiii ai lui Dumnezeu a deveni.

(2) cu adjective.

οὐ οὐκ εἶμι ἱκανος κυψας λυσαι (Mc. 1:7)

nu sunt vrednic a-I dezlega încălțăminte.

(3) cu verbe (mai ales βουλομαι, θελω, μελλω, εὐδοκεω, δοκιμαζω, πειραζω, ἀρχομαι, δυναμαι, care cer complement).

εἰ γαρ κατα σαρκα ζητε μελλετε ἀποθνησκειν. (Rom. 8:13)

căci, dacă potrivit cărnii [firii] trăiți – veți ajunge a muri.

Exerciții

1. Traduceți și analizați următoarele verbe:

1. γενεσθαι
2. βαπτιζειν
3. ἐξελθειν
4. εἶναι
5. φωνησαι
6. γινωσκειν
7. ποιειν
8. γεννηθηναι
9. λαμβανειν
10. αὐξανειν
11. πειν
12. προσκυνειν
13. φαγειν

14. γεγονεναι

15. θεριζειν

16. μειναι

17. αποθνησκειν

18. αποθανειν

19. αραι

20. πιστευσαι

21. πορευσθαι

22. ακουειν

23. αγαγειν

24. εργαζεσθαι

25. λαλειν

26. πεποιηκεναι

2. Traduceți următoarele texte și justificați traducerea teologic și gramatical.

Θεος γαρ ἐστιν ὁ ἐνεργων ἐν ὑμιν και το θελειν και το ενεργειν ὑπερ της εὐδοκίας (Filipeni 2:13)

Οίδα γαρ ὅτι οὐκ οἶκει ἐν ἐμοί, τουτ' ἐστίν ἐν τη σαρκί μου, ἄγατον. Το γαρ θελεῖν παρακεῖται μοι, το δε γατεργαζέσθαι το καλον οὐ. (Romani 7:19)

Ὦν ἐστίν Ὑμεναιος και Ἀλεξανδρος, οὓς παρεδοκα τῷ Σατανα, ἵνα παιδευθῶσιν μη βλασφημεῖν. (1 Tim 1:20)

Τοις πλουσιοις ἐν τῷ νον αἰωνι παραγγελλε μη ὑψηλοφρονεῖν μηδε ἐπικεναι ἐπι πλουτου ἀδηλοτητι ἀλλ' ἐπι θεῷ τῷ παρεξοντι ἡμιν παντα πλουσιως εἰς ἀπολαυσιν, ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἐργοις καλοῖς, εὐμεταδοτους εἶναι, κοινωνικους... (1 Tim 6.17-18)